

Kamenný Švejk u nádražní pumpy

Když jsme před rokem při návštěvě Humenného stáli u zrezivělé pumpy a Jaroslava Bríška četla úryvek z Haškova Dobrého vojáka Švejka, který se k té pumpě vztahoval, nikdo netušil, že do roka a do dne se kamenný Švejk stane ozdobou humenského nádraží. Na začátku byl nápad. Dobrý nápad manželů Kimlových, kteří se s ním obrátili na ta správná místa. A správná místa v podobě zástupkyň přednosty Okresního úřadu v Humenném, MUDr. Ivety Plšekové, konala. Bylo třeba se pobít se stohlavým drakem byrokracie i odpůrců. Ne každý je švejkolog a švejkofil, někteří možná ani netuší, že existoval Jaroslav Hašek a ten napsal dílo...

"Když se ruka k ruce vine, tak se dílo podaří" jak je to v té rakouské hymně. Dne 6. října socha Švejka vytvořena místním umělcem byla odhalena za jasotu davu místopředsedou vlády SR Ivanem Miklošem, náměstkem ministra kultury ČR Iljou Rackem, generálním konzulem ČR Josefem Bytusem, dr. Plšekovou a otci města. Nebylo podstatné, kdo kdy trhl povrazem, důležitá byla happeningová atmosféra. Oficiální řečníky vystřídalí lidé kolem, pábitelský projev Richarda Haška, Jaroslavova vnuka, přijali lidé s nadšením. Vnuk zjevem i mírnou dezorientací, zřejmě chtěnou, velice připomínal svého proslulého dědečka. I Radko Pytlík pronesl pár slov a potom Poláci, kterých přijelo poměrně mnoho - muži v tričkách s nápisem "Já jsem Švejk". K tomu vyhrávala česká, vlastně moravská dechovka v historických krojích c.k. kapel. Německá desítka, jak se soubor jmenoval podle rodných Němců u Olomouce, se potom vydala průvodem od nádraží k městu a obecenstvo s nimi. Ale dříve se odehrálo u sochy další překvapení. Studentský soubor Masky předvedl v originálních

Pytlík, a také se promítal film Dobrý voják Švejk s Rudolfem Hrušínským. Před tímto představením byla vernisáž fotografií z 1. světové války v galerii místního zámku. Ředitel galerie vysvětlil, proč zrovna Švejk v Humenném, když čechofilství se dnes na Slovensku nenosí. Obyvatelé Humenného i okolí se totiž většinou narodili nebo pracovali v západní části Československa a jsou dodnes s ČR svázáni příbuzenskými i jinými svazky. Proto mají k české kultuře a Čechům vůbec jiný vztah než obyvatelé jiných

kostýmech scénku z románu, která se právě odehrávala na humenském nádraží. Osoby: nadporučík Lukáš, poručík Dub, voják Josef Švejk a žid prodávající kořalku. Obsazení: studentka a studenti místního gymnázia. Tutéž scénku odchrátil ještě jednou na odpolední galašou, kde mimo ně vystoupili v talkshow Richard Hašek a Radko

regionů. Po slavnostní večeři se všichni účastníci těšili na poslední ze Švejkových dní - na cestu historickým parním vláčkem do Sanoku v Polsku. Ale o tom už na jiném místě.

Jen slovo na závěr: Švejkovy dny v Humenném byly mezinárodní akcí a socha Josefa Švejka je zatím jedinou na světě. Češi v Humenném jen nedávno vytvořili místní klub ČSnS. Ale i bez této hlavičky dokázali zorganizovat akce, o jakých se jinde jen sní. Jsou totiž nesmírně obětaví a iniciativní. Ze samé skromnosti se nenahlasili ani do seznamu pořadatelů, i když z jejich iniciativy i jejich přispěním se akce mimořádného významu podařila. Bylo to skvělé!

Erika Schmidtová
RO ČSnS Košice

1. Část skupiny Čechů v Humenném, kteří dala impuls k velkému akcí.

2. Richard Hašek u Švejkovy sochy.

Foto: Petr Tymeš

Z Humenného do Sanoku

Parní lokomotiva byla zejména pro nejmladší obyvatelé Humenného snad stejně velkým lákadlem, jako právě odhalená socha dobrého vojáka Švejka pro generaci starší, která spíš zná jméno Švejkova literárního otce Jaroslava Haška. Na humenském nádraží se v třetí den ojedinelé akce, tedy 7. října, sešlo kromě účastníků zájezdu ještě kolem sta obdivovatelů dýmícího monstra, u něhož pochopitelně stála karikaturní maketa dobrého vojáka c.k. armády. Vagóny zvláštního vlaku z Humenného do polského Sanoku byly zaplněny do posledního místečka, výpravci dal zelenou, děti i dospělí mávali. Není přesně známo, jak dlouho trvala

cesta vojenského transportu na frontu 1. světové války z Humenného přes Monastyr, Mezilaborce, kouzelnou krajinu Lupkovského průsmyku bez lidí až do Sanoku. Jisté však je, že tehdy na hranici žádná celní a pasová kontrola nebyla. Tam zvláštní vlak opustil i doprovod - vozidla hasičů a policistů. Po čtyřech hodinách jízdy účastníky této cesty přivítali přátelé a taktéž obdivovatelé Haškova díla v Sanoku. První cesta miřila do dnešního muzea, v patnáctém to však byla "městská kavárna", spíš vykičované dům, kde Švejk v zájmu celé armády hledal a našel poručíka Duba v náruči

◀ str. 25

jedné z dam ... Vstupní místnosti vévodí - jak jinak - obraz císaře pána, ale pro všechny případy i s mucholapkou. Několik desítek dobových fotografií, dokumentů a dalších exponátů i zařízení místnosti "madam" uvádí návštěvníka do začátku století, které se právě chystá zavřít dveře.

Ojedinelá přeshraniční akce vyvrcholila na sanockém stadionu. Zástupkyně přednosty Okresního úřadu v Humenném Iveta Plšeková označila letošní ročník za nulový s určitými organizačními chybkami (putování se zúčastnilo mnohem víc lidí, než se počítalo, což vyvolalo v některých situacích problémy). Bezsporně pozitivem byla spolupráce mezi organizacemi příhraničních regionů, ale i obyčejné lidské kontakty bez pozeňání vlád obou zemí v duchu díla, jehož autor byl zařazen mezi 150 nejúspěšnějších a nejznámějších literátů světa 20. století.

"Víte, je to prostě ohromné, že právě v Humenném byla postavena socha Švejka, což je jediná socha na světě. Osudy dobrého vojáka byly přeloženy do 57 jazyků světa, arabský překlad vedle hebrejského, japonský vedle čínského a všude je přijímán stejně. Tohle je však přímo euforická

akce. V Humenném jsem nikdy nebyl, ani v Sanoku. Ale během téhle cesty jsem pochopil mnoho souvislostí, kterým jsem nikdy nerozuměl. Teď jim taky nerozumím, ale lépe jsem je pochopil." uvedl v duchu filozofie Švejka pro Českou besedu vnuk slavného spisovatele Richard Hašek. A už jen tak mimochodem dodal, že natruc otci, také Richardovi, pojmenoval svého syna Martin. A pro zpestření přidal radu, jak stále pít dobré pivo. On sám si totiž dává vždy jen malé pivo. To mu nestačí zteplat a neztratit pěnu.

I když se řeč točila především kolem Haška a Švejka, profesor Radko Pytlík, jeden z předních českých švejkologů, začal citátem Karla Havlíčka Borovského:

Text k foto

1. Scénka v podání humenských studentů.
2. Kouzelná krajina Lubkovského průsmyku.
3. Historická lokomotiva měla mnoho obdivovatelů.
4. Muzeum v Sanoku.

Foto: Petr Tymeš

"Kdy nám konečně už to vlastnění přejde z hlav do rukou. Zkrátka jde o to, abychom začali něco konkrétního dělat. Nemá cenu, abychom si vzájemně Češi a Slováci vyjadřovali sympatie. Je třeba, abychom to, co páni ministři stále dohadují a podepisují, tedy tzv. kulturní Víšegrád, provedli v praxi. Myslím si, že tahle švejkovská akce udělala tolik práce nejen v hlavách ale, i v srdcích lidí."

Helena Mišková